

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: 07/1192

Dato: 28.2.2007

Høring. Unntak fra helsepersonells taushetsplikt i forbindelse med etterkontroll av strafferettslige særreaksjoner

Det vises til departementets høring i ovennevnte sak, som er lagt ut på Internett den 16. februar 2007.

På grunn av den korte høringsfristen har det ikke vært mulig å gjennomføre vanlige interne høringsprosedyrer.

Legeforeningen ønsker å understreke at taushetsplikten utgjør en grunnstein i helsepersonells yrkesutøvelse, og at unntak fra denne først og fremst bør baseres på pasientens samtykke. Legeforeningen opplever at taushetsplikten og det samtykkebaserte unntak i økende grad blir utfordret fra myndighetenes, særlig fra trygdemyndighetenes og barneverntjenestens, side. Også private forsikringsselskaper har i en årrekke også bidratt til uthuling av helsepersonells lovbestemte taushetsplikt. Legeforeningen er sterkt bekymret for hvilke konsekvenser det vil ha, at pasienter i mindre grad kan ha tillit til at taushetsplikten respekteres, og at helsepersonell forpliktes til å utlevere opplysninger gitt i fortrolighet og som ledd i behandling av pasienten til ikke-behandlingsformål – uten at pasienten selv er rettslig eller praktisk i stand til å forhindre dette.

Det er derfor med bekymring at Legeforeningen konstaterer at det foreliggende forslag er ennå et tiltak i retning av å undergrave den lovbestemte taushetsplikten for helsepersonell.

I det konkrete tilfellet ser Legeforeningen imidlertid at etterkontroll av særreaksjonene tvungen psykisk helsevern og tvungen omsorg, som har til formål innholdsmessig å forbedre disse reaksjonene, har stor verdi for personer som det for fremtiden vil være aktuelt å vurdere for slik særreaksjon.

Legeforeningen har derfor etter vurdering og under tvil kommet til at departementets forslag støttes. Det er herved særlig lagt vekt på

- at hensynet til etterkontroll av effekten av straffelovsreformen fra 2002, blant annet om særreaksjoner for utilregnelige, utgjør en tungtveiende samfunnsmessig interesse;

Vennligst oppgi vår ref. ved henvendelse

Postadresse
Postboks 1152 Sentrum, 0107 Oslo

Telefon
23 10 90 00

Postgiro
0805 5114707

Organisasjonsnr.
NO 960 474 341 MVA

Besøksadresse
Legenes hus, Akersgata 2, Oslo

Telefaks
23 10 90 10

Bankgiro
5005 05 48802

E-post
legeforeningen@legeforeningen.no

- at utredningsutvalgets mandat vedrørende overføring til tvungen psykisk helsevern i følge utredningsutvalget ikke kan gjennomføres uten en viss grad av tilgang til taushetsbelagt informasjon, som kan knyttes til en bestemt pasient;
- at det i følge departementet i praksis er umulig å innhente gyldig samtykke til unntak fra helsepersonelloven § 21 fra de pågjeldende pasienter;
- at ingen av de eksisterende unntaksbestemmelsene i helsepersonelloven synes å inneholde tilstrekkelig hjemmel for utlevering av helseopplysninger til utredningsgruppen;
- at unntaket er midlertidig, at det kun gis unntak i forhold til helseopplysninger som er *strengt nødvendige* for å foreta etterkontroll, og at unntak i hvert enkelt tilfelle forutsetter et forutgående vedtak truffet av departementet selv; og
- at utlevering og oppbevaring av taushetsbelagte opplysninger skjer på den måten, som er skissert i høringsnotatet, herunder at det i skjemaform stilles konkrete spørsmål, at det kun er den til utredningsgruppen knyttede psykiater, som direkte kan koble helseopplysninger til en identifisert person, og at utleverte helseopplysninger og kodebok vil bli destruert senest 31. desember 2009.

Legeforeningen vil likevel bemerke følgende:

Legeforeningen vil foreslå at det inntas i bestemmelsen at nødvendige opplysningene først og fremst søkes innsamlet på grunnlag av pasientens utrykkelige samtykke.

Departementet anfører – til støtte for at hensynet til å sikre etterkontroll konkret overstiger hensynet til personvernet – at de pasientene, som dette nye unntaket vil få betydning for, er pasienter, som mottar helsehjelp *ikke* fordi de selv har oppsøkt denne, men fordi de har blitt dømt til behandling.

Legeforeningen minner om at dette er pasienter, som er funnet å være straffrie på grunn av svært alvorlige psykiske lidelser (utilregnelighet). Det er med andre ord snakk om en persongruppe, som er sterkt psykisk svekket fra før og som derfor har desto større behov for at helsepersonell aktivt bidrar til å verne mot spredning av deres sensitive helseopplysninger. Dette gjelder uaktet at de pågjeldende nå befinner seg i behandling som følge av kriminalitet. Av denne grunn forutsetter Legeforeningen at unntaksbestemmelsen praktiseres *restriktivt*.

For å sikre at utredningsgruppen kun får tilgang til de opplysninger som er *strengt nødvendige* for å foreta etterkontroll må det stilles krav om at selve anmodningen om unntak fra taushetsplikten er mest mulig konkret i forhold til hvilke opplysninger det ønskes innsyn i. Det må således være tydelig for det pågjeldende helsepersonell, hva det er for opplysninger som kan eller skal utleveres og hvilke som ikke skal utleveres. Dessuten bør anmodningen om unntak fra taushetsplikten angi hvorfor de ønskede opplysninger konkret er nødvendige for å ivareta utvalgets mandat. Departementet må foreta en individuell vurdering av hver enkelt anmodning for å vurdere om forutsetningene for utlevering av taushetsbelagt informasjon er oppfylt. Dessuten forutsettes at departementet ikke kan delegere denne beslutningskompetansen.

For øvrig må departementet i sitt vedtak presisere i hvilken grad helsepersonellet gis

opplysningsrett eller opplysningsplikt.

For å understreke bestemmelsens spesifikke formål og midlertidige karakter foreslår Legeforeningen dessuten at det uttrykkelig henvises til de konkrete bestemmelsene i straffeloven (§§ 39 og 39a), som er gjenstand for etterkontroll.

Med vennlig hilsen

Terje Vigen
Generalsekretær

Anne Kjersti Befring
Direktør, forhandlings-
helseerettsavdelingen

Saksbehandler: Kirti Mahajan Thomassen